

Г. О. АНДРОЩУК, канд. екон. наук, доц.

ПЕРЕГЛЯД ЗАКОНУ КНР ПРО БОРотьБУ З НЕДОБРОСОВІСНОЮ КОНКУРЕНЦІЄЮ: ВПЛИВ НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ

Резюме. У статті досліджено економіко-правові проблеми законодавства Китаю щодо боротьби з недобросовісною конкуренцією, зокрема останні зміни в контексті впливу на інтелектуальну власність (ІВ), зловживання правами ІВ в умовах цифрової економіки. Проаналізовано правозастосовну практику, захист від недобросовісної конкуренції в судовому порядку, питання розслідування справ і відповідальності за порушення. Розглянуто проект поправок до Закону про боротьбу з недобросовісною конкуренцією. Підсумовано, що вивчення та застосування досвіду правового регулювання захисту від недобросовісної конкуренції та правозастосовної практики Китаю в цій сфері буде корисним для законодавців, адміністративних і судових органів України.

Ключові слова: інтелектуальна власність, недобросовісна конкуренція, законодавство, правове регулювання, економічний вплив.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Китай — це зростаюча супердержава, яка впливає на всі економіки світу. Економіка КНР — друга (після США) за номінальним ВВП і перша за ВВП за паритетом купівельної спроможності. Права інтелектуальної власності (ІВ) є однією з пріоритетних тем у торгівлі між Китаєм та США і ЄС та вирішальним елементом подальшого зростання торгівлі та інвестицій. Це також сфера, у якій за останні 30 років відбулися значні зміни, що відбивають масштабний економічний розвиток, здійснений Китаєм. Причому роль ІВ у загальному економічному та соціальному розвитку Китаю стає дедалі більш вагомим, він перетворюється з великого імпортера ІВ на великого генератора ІВ. Китай працює над посиленням регулювання ринкової конкуренції та правозастосування щодо підприємництва в чесній конкуренції на ринку та користування рівним правовим захистом. Водночас, як засвідчує аналіз, приблизно 90 % усіх контрафактних товарів надходить із Китаю, тут виробляється контрафактна продукція на суму понад 400 млрд дол. США. З 2000 р. незаконна промисловість зросла більш ніж 10 000 %. Кількість судових позовів, пов'язаних з ІВ, у Китаї з 2016 до 2020 р. зросла більше ніж утричі [1].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Науково-теоретичним проблемам недобросовісної конкуренції, зокрема в контексті інтелектуальної власності, присвячено праці таких учених: Г. Андрощука, О. Бакалінської, О. Безуха,

З. Борисенко, Г. Боденгаузена, Ю. Бошицького, А. Вінінгера, М. Галянтича, І. Дахна, Т. Демченко, А. Дерінгера, О. Дорошенка, Т. Долати, В. Єременка, Л. Желєховського, Ю. Капіци, А. Кодинця, В. Лагутіна, Е. Новінської, Н. Саніахметової, С. Шкляра, В. Щербини та ін. Окремі аспекти практики захисту від недобросовісної конкуренції в Китаї розглянуті автором статті в працях [2–5]. Однак практика застосування норм та аналіз останніх змін, що відбулися в законодавстві Китаю в цій сфері в умовах цифрової економіки вивчені недостатньо.

Метою статті є економіко-правовий аналіз законодавства Китаю щодо боротьби з недобросовісною конкуренцією, зокрема останніх змін у контексті впливу на ІВ в умовах цифрової економіки, правозастосовної практики, вироблення пропозицій щодо застосування кращого досвіду в законодавчій, адміністративній і судовій практиці в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

За даними провідного регулятора ринку в Китаї з моменту набрання чинності “Закону про боротьбу з недобросовісною конкуренцією” (Anti-Unfair Competition Law) 30 років тому, було розслідувано та розглянуто 757 тисяч справ про недобросовісну конкуренцію. Згідно з інформацією Державного управління регулювання ринку, за цей період загалом було сплачено штрафів або конфісковано грошей на суму 12,88 млрд юанів (близько 1,8 млрд дол. США) [6]. Це свідчить про значний економічний вплив конкурентного законодавства.

Закон про боротьбу з недобросовісною конкуренцією було прийнято 2 вересня 1993 р. і введено в дію 1 грудня 1993 року [7, с. 152]. Згодом його було доповнено у 2017 та 2019 роках. Зазначений документ регулює діяльність бізнес-операторів щодо недобросовісної конкуренції, включаючи порушення комерційної таємниці та комерційний підкуп. Згідно з даними адміністрації, лише в 2022 р. органи регулювання ринку Китаю розслідували та розглянули 9069 випадків порушення цього закону, наклавши штрафи на загальну суму 620 млн юанів [6]. Після чотирьох проєктів (2004, 2016 і два у 2017 р.) переглянутий Закон про боротьбу з недобросовісною конкуренцією 1993 р. (далі — Закон) було остаточно прийнято і оприлюднено 4 листопада 2017 р., а чинності документ набув 1 січня 2018 року. Загальна структура Закону залишилася незмінною. Він складається з чотирьох розділів, які охоплюють: загальні принципи; дії недобросовісної конкуренції; повноваження адміністрації з промисловості та торгівлі (АПТ) розслідувати і карати такі дії; юридичну відповідальність і штрафи, передбачені за кожен вид недобросовісної конкуренції. Концепція та принципи початкового тексту були збережені в чотирьох проєктах і остаточній версії Закону. Водночас було внесено ряд значних змін, окремі статті були вилучені через втрату актуальності чи врахування в інших законах. Зазначимо, що це оновлення висвітлює деякі ключові зміни в ставленні до ІВ. Закон регулює не лише порядок конкуренції на ринку в загальних галузях, а й захист комерційних логотипів та інших незареєстрованих товарних знаків і комерційних секретів, які не охоплюються конкретними законами про ІВ. Загалом є думка, що законодавство про захист від недобросовісної конкуренції необхідне для доповнення законодавства про промислову власність [8, с. 15]. Китайські фахівці Бінь Чжан і Лей Фуз адвокатського бюро з патентів і торгових марок ССРІТ також зазначають, що зазвичай вважається, що Закон КНР про боротьбу з недобросовісною конкуренцією забезпечує додатковий захист ІВ. Закон також регулює акти недобросовісної конкуренції у сфері ІВ, тому його можна застосовувати проти зловживань правами ІВ. Він пропонує додатковий захист прав ІВ. Верховний народний суд (ВНС) у повідомленні, опублікованому в 2009 р., зазначив, що додатковий захист Закону про боротьбу з недобросовісною конкуренцією не суперечить законодавчій політиці конкретних законів про ІВ [9]. Як загальний принцип, якщо конкретні закони містять вичерпні положення, Закон про боротьбу з недобросовісною конкуренцією не застосовується

для розширеного захисту. З іншого боку, права ІВ проявляються в тому, що вони не дозволяють конкурентам виробляти, використовувати чи продавати власні продукти, які охороняються правом ІВ. Якщо власник ІВ зловмисно чи неналежно розширює обсяг юридичних прав, наданих законом, у процесі реалізації прав ІВ, власник ІВ може порушити Закон про боротьбу з недобросовісною конкуренцією за зловживання правами ІВ.

Обмеження зловживань правами ІВ.

У ст. 132 Цивільного кодексу (ЦК) встановлено, що “сторони не можуть зловживати цивільними правами з метою завдати шкоди національним інтересам, громадським інтересам чи законним правам та інтересам будь-якої іншої особи”. Це вважається загальним принципом припинення зловживань правами. Ст. 2 Закону вимагає, щоб підприємець дотримувався основного принципу “свободи волі, рівності, справедливості та добросовісності” та інших принципів ділової етики. Ця стаття відповідає положенням ЦК, і коли йдеться про зловживання правами ІВ, то така суперечка може розглядатися відповідно до Закону про боротьбу з недобросовісною конкуренцією. Як визначено в ст. 2 Закону, дія, яка “порушує цей закон, порушує порядок ринкової конкуренції чи ущемляє законні права та інтереси інших бізнес-операторів або споживачів під час виробничої чи розподільчої діяльності”, підпадає під дію Закону. Він охоплює “акт введення в оману, комерційний підкуп, хибну або комерційну рекламу, що вводить в оману, порушення комерційної таємниці, продажу з врученням призів, виготовлення чи розповсюдження помилкової інформації або інформації, що вводить в оману, з метою завдати шкоди репутації конкурента і конкуренції на онлайн-ринку”. Існує також всеосяжне загальне положення, що дає змогу розглядати Закон відповідно до визначення ст. 2 у рамках Закону про боротьбу з недобросовісною конкуренцією.

Заборона зловживань правами ІВ. Державна адміністрація з регулювання ринку Китаю переглянула та опублікувала Положення про заборону зловживань правами ІВ із метою ліквідації та обмеження конкуренції, які офіційно були введені в дію 1 серпня 2023 року [10]. Цей документ сформульовано для заохочення інновацій, підтримання справедливого порядку конкуренції на ринку ІВ, сприяння побудові єдиного національного ринку та сильної системи ІВ. Причому було враховано нову ситуацію та проблеми антимонопольного нагляду і правозастосування за останні роки. Ключові сфери були змінені та покращені в таких аспектах:

1) розширити зміст поняття “зловживання правами ІВ із метою виключення та обмеження конкурентної поведінки”;

2) удосконалити правила визнання монополістичної поведінки у вигляді реалізації прав ІВ;

3) посилити регулювання типової та особливої монополістичної поведінки у сфері ІВ.

Державна адміністрація з регулювання ринку координуватиме захист прав ІВ, анти-монопольну та іншу діяльність, сприятиме незалежному та впорядкованому потоку й ефективному розподілу інноваційних факторів, а також ефективно підтримуватиме ринковий порядок справедливої конкуренції.

Недобросовісні конкурентні дії. Стосовно ІВ, то дії, які пов’язані з недобросовісною конкуренцією, можуть бути класифіковані як ті, що зачіпають інтереси ідентифікованого конкурента і описані в ст. 6 (копіювання і наслідування) і ст. 9 (комерційна таємниця) нового Закону. У 2016 р. було додано новий вид дії недобросовісної конкуренції — дії, пов’язані з інтернетом (ст. 12).

Несправедливі дії проти конкурента. Копіювання і наслідування. У ході перегляду ст. 6 була однією з найбільш прокоментованих норм Закону. Це стосується: копіювання назви продукту, упаковки чи оформлення; використання імені іншої організації; використання імені сайту іншої організації. Перш ніж докладно розглянути ст. 6, варто розглянути різні підходи, прийняті в попередніх проектах Закону. У ст. 5 (пізніша перенумерована в 6) початкового тексту 1993 р. зазначено, що “оператори не приймають ні один із наступних неналежних засобів для здійснення ринкових угод”. У проекті 2016 р. формулювання стало таким: “оператори не повинні викликати плутанину на ринку, здійснюючи такі дії з бізнес-ідентифікаторами”. У першому проекті 2017 р. було зазначено, що “жоден бізнес-оператор не використовує жоден із наступних несправедливих засобів у ринкових транзакціях”. Другий проект 2017 р. повернувся до “бізнес-операцій, які не можуть брати участь у будь-яких наступних плутаних діях, які можуть ввести споживачів в оману, щоб помилково використовувати його продукти для інших або неправильно витлумачити, що такі продукти мають певний зв’язок з іншими”. У заключному тексті Закону вказано, що “ділові оператори не повинні вчиняти будь-які з наступних дій, які можуть ввести в оману споживачів, щоб вони помилково сприймали свої продукти за товари іншої особи чи викликають особливі відносини з іншою особою”. Обговорення та коментарі, що стосуються першого підпункту ст. 6 (з нумерацією у 2017 р.), є хорошими ілюстраціями відмінностей між цими двома підходами. В оригінальному

тексті 1993 р. “копіювання” було визначено як “використання без дозволу імен, пакування чи прикрас, унікальних (або специфічних) для відомого продукту або імен, пакування або прикрас, подібних добре відомим товарам, тому що їхні товари плутають із відомими товарами інших змушуючи покупців помилятися”. Термін “добре відомий” викликав дискусії в процесі перегляду. Стверджувалося, що така сувора вимога (було складно довести відомий статус товару, оскільки він мав на меті отримати відомий статус для товарного знака) мав на увазі, що, якщо не буде встановлено відомий статус товару, акт копіювання не є несправедливим. У другому проекті 2017 р. термін “добре відомий” було вилучено, але слова “унікальні” і “конкретні” були збережені. “Унікальний” означає, що форма пакування не повинна становити загальний знак або вона втрачає свою функцію як бізнес-ідентифікатора (функція, яку було підкреслено в проекті 2016 р.). В остаточній версії тексту концепція репутації була знову введена, але в скороченій формі “певного впливу” (той самий термін, що використовується в ст. 32 і 59.3 Закону про товарні знаки). Тим часом слово “унікальний” було вилучено. Інша тема обговорення стосувалася переліку об’єктів, які неможливо скопіювати (наприклад, ім’я, пакування або краса). Форма продукту не була включена в цей список. Однак багато випадків недобросовісної конкуренції пов’язані з рабським копіюванням форми продукту. Раніше суди часто відмовлялися від випадків, що засновані на таких фактах, оскільки форма продукту не була включена в закон щодо недобросовісної конкуренції. ВНС пояснив, що форму продукту можна вважати його прикрасою, і в остаточній версії Закону було запропоновано додати слово “форма”. Однак замість цього було вирішено просто додати “і т. п.”, що вказує, що цей перелік не є вичерпним і може включати в себе форму продукту. У ст. 6.2 і 6.3 перераховані інші види недобросовісного використання, зокрема щодо підприємства та торгового найменування (ст. 6.2), а також імен вебсайтів, вебсторінки і доменного імені (ст. 6.3). Ці пункти були представлені в першому проекті 2017 р., у якому зазначено, що таке використання буде вважатися актом недобросовісної конкуренції, якщо воно вводить в оману громадськість. (Подібних норм не вистачає в Законі України “Про захист від недобросовісної конкуренції”. Він не впливає на прояви недобросовісної конкуренції в інтернет-мережі). Відповідно до цього проекту, використання товарного знака іншої особи (незалежно від того, зареєстрований він чи ні) у назві підприємства було б несправедливим, якщо воно вводило в оману

громадськість. В остаточному тексті міститься посилання на назви підприємств і вебсайти, але замінює введення в оману вимогою щодо наявності “певного впливу”. Нова ст. 6 включає новий заключний абзац (ст. 6.4), у якому розглядаються “інші плутані вчинки, які можуть ввести споживачів в оману, щоб вони помилково приймали одні продукти за інші, або неправильно тлумачили, що такі продукти мають особливе ставлення до інших”. Ця норма відноситься до ст. 58 Закону про товарні знаки, яка стосується використання товарних знаків іншої організації в якості товарного найменування і відноситься до Закону.

Захист комерційної таємниці. Насамперед потрібно розібратися визначенням комерційної таємниці. У ст. 9 Закону зазначено, що: “[а] бізнес-оператор не повинен брати участь у жодному з наступних порушень комерційної таємниці: для цілей цього Закону під комерційною таємницею розуміється будь-яка технічна інформація, оперативна інформація чи комерційна інформація, яка не є загальновідомою та має комерційну цінність, і щодо якої її уповноважена особа вжила заходів для забезпечення її конфіденційності”. Новий Закон перекладає частину тягара доказування в цивільних суперечках щодо комерційної таємниці на передбачуваного порушника. Власник комерційної таємниці має лише надати докази *prima facie* (з першого погляду) про те, що він вжив заходів щодо збереження конфіденційності заявленої комерційної таємниці, а також доказ того, що комерційна таємниця була порушена, а підозрюваний порушник має довести, що право власника позову не є комерційною таємницею, і підозрюваний несе відповідальність за відсутність доказів. Це значно зменшує тягар доказування і є доброю новиною для власників прав на комерційну таємницю (більш докладно про захист комерційної таємниці в Китаї див. матеріали окремого дослідження автора) [4].

Стаття 12 Закону щодо недобросовісної конкуренції в інтернеті. За безперервного розвитку соціально-економічних відносин у інтернет-мережі у Китаї виникла велика кількість випадків проявів недобросовісної конкуренції в інтернеті. У ст. 12 Закону розглядаються недобросовісні дії в конкуренції, що здійснюються в інтернеті, які вказуються для включення (1) вставки посилань на мережевий продукт або послугу, пропонувані іншим, без згоди іншої особи; які при натисканні автоматично перенаправляють користувача на сторінки інших цілей; (2) вводять в оману, обманюють або змушують користувачів переглядати, відключати або видаляти мережевий продукт або послугу, про-

поновані іншим. Оскільки вичерпний перелік не може всебічно фіксувати всі акти недобросовісної конкуренції, вчинені в інтернеті з постійно мінливими технологіями і бізнес-моделями, тост. 12 (4) була включена в ролі всеосяжного положення для покриття непередбачених випадків в інтернеті. Стосовно штрафів, що можуть бути накладені за участь в недобросовісній конкуренції в інтернеті, у ст. 24 Закону передбачені адміністративні санкції. Відносно цивільних зобов'язань, на відміну від ст. 6 (повторне заплутування поведінки) і ст. 9 (порушення торгових секретів), Закон не визначає встановлену законом схему компенсації за порушення ст. 12. У попередніх випадках недобросовісної конкуренції суди надали компенсацію в розмірі до 5 млн юанів (приблизно 735 тис. дол. США) (наприклад, справа Tencent v Qihoo “Kou Kou Bodyguard”). Загалом Закон дає більш конкретні рекомендації щодо того, що являє собою акт недобросовісної конкуренції в інтернеті, а також приймає широкі описи та всі положення, що стосуються нових форм недобросовісної конкуренції на ринку. Окрім того, Закон збільшує штрафи за конкретні дії недобросовісної конкуренції та передбачає вжиття більш практичних заходів із відшкодування збитків.

Розслідування підозрілих актів недобросовісної конкуренції. Главу “Контроль та інспекція” (як вона була названа в Законі 1993 р. і до першого проекту 2017 р.) було перейменовано. В остаточному тексті вона отримала назву “Інспекція підозрюваних дій”. Ця глава стосується АПТ, яка, як і в разі перегляду інших законів, прагнула підвищити свої повноваження. Нова ст. 15 була додана в остаточний текст Закону і передбачає захист підсудних. У ній йдеться про те, що “наглядові та інспекційні відділи та їх посадові особи зобов'язані зберігати конфіденційність комерційної таємниці, яка доходить до їх відома в процесі розслідування”. Було введено також норму про те, що будь-яка людина може повідомити про будь-які підозрілі дії про недобросовісне змагання в АПТ, яке буде конфіденційно ідентифікувати такого інформатора. Цю норму закріплено в ст. 16 Закону.

Відповідальність, встановлена Законом. Як і в інших законах з ІВ (тобто Закон про товарні знаки і Патентний закон), Закон про боротьбу з недобросовісною конкуренцією передбачає два види штрафів у разі недобросовісних дій: збитки, завдані жертві діяння, яка подала справу в народні суди; штраф, накладений АПТ. Закон оновив первинний текст, щоб відобразити наявну практику з цих питань.

Збитки. Щодо відшкодування шкоди ст. 17 Закону відтворює рішення, які вже встановлені

в Законі про товарні знаки. Збитки повинні розраховуватися з урахуванням фактичних втрат або, якщо це важко встановити, з посиланням на прибуток, отриманий у результаті порушення. Якщо жоден із цих критеріїв розрахунку не може бути легко встановлений, то суд може прийняти рішення щодо максимальної суми в розмірі 3 млн юанів. Правило щодо встановленої Законом шкоди застосовується лише до справ, передбачених ст. 6 і 9 (копіювання і комерційна таємниця) Закону.

Штрафи. Подібним чином Закон оновив практику для розрахунку і присудження штрафів за кожен акт недобросовісної конкуренції. Суми і методи розрахунку варіюються залежно від типу дії недобросовісної конкуренції. У разі порушення ст. 6 (тобто плутанини з ім'ям, упаковкою, ім'ям підприємства чи вебсайтом) розрахунок штрафу аналогічний розрахунку, передбаченому Законом про товарні знаки (тобто до п'яти розмірів незаконного обороту, якщо він перевищує Rmb 50 000 і до Rmb 250 000, якщо оборот менше Rmb 50 000). Якщо оператору наказано змінити своє ім'я, оскільки воно незаконно використовує торгову марку іншої сторони, закон приймає рішення для сприяння виконанню такого розпорядження: якщо оператор не змінює вказане ім'я протягом встановленого терміну, тоді "орган реєстрації підприємства замінює таку назву Єдиним соціальним кредитним кодексом". Штрафи за крадіжку комерційної таємниці (ст. 9 та 11) однакові (тобто штраф у розмірі від Rmb 100 000 до Rmb 500 000 або до 3 млн юанів). Щодо комерційної таємниці, то в Законі зазначено, що функціонери будуть покарані, якщо вони: зловживають своїми повноваженнями; розголошують "секрети торгівлі, які доходять до їх відома в процесі розслідування". Ці адміністративні покарання можуть бути скасовані чи зменшені залежно від дій порушника. У ст. 25 Закону передбачено, що якщо "обставини недосконалі, і оператор своєчасно виправляє свою поведінку, щоб не завдати непрямого збиток", то штраф не застосовується. Як альтернатива, може бути застосовано легше покарання, "якщо оператор випереджуючи видаляє або зменшує шкідливі наслідки своєї дії, або існують інші обставини, явно передбачені законами, які дозволяють застосовувати більше легке або пом'якшуюче адміністративне покарання". Найзначнішою зміною Закону відносно ІВ є введення до ст. 6 виразу "певний вплив", що застосовується до знаків і замінює терміни "відомі" або "добре відомі", які застосовуються до продуктів. Проте вираз "певний вплив" є невизначеним. "Вплив" стосується репутації знака і є прямим наслідком тривалості та обсягу ви-

користання такого знака. У всіх випадках, коли сторона звинувачує конкурента в копіюванні чи наслідуванні його прав ІВ, необхідно продемонструвати певний рівень репутації. Це схоже на положення ВНС 2017 р. щодо адміністративних судових розглядів спорів із товарних знаків щодо ст. 13.2 Закону про товарні знаки (захист незареєстрованого відомого товарного знака). Під час застосування цієї статті суди повинні враховувати: рівень подібності; рівень репутації незареєстрованого знака позивача; наміри обвинуваченого. Ці критерії переплітаються та є гнучкими. У випадках недобросовісної конкуренції, згідно зі ст. 6, суди також розглянуть вищевказані критерії. Спільність терміна "вплив" дає змогу порівняти різні ситуації, передбачені Законом про товарні знаки і Законом. Зареєстрований товарний знак немає потреби доводити свій вплив. Проблеми виникають там, де знак незареєстрований. У таких випадках має бути створена репутація. Репутація марки може бути добре відома (ст. 13.2 Закону про товарні знаки) або ж бути меншою, проте — у поєднанні з неналежними засобами — достатньою для протистояння попередньо зареєстрованому товарному знаку (ст. 32 Закону про товарні знаки). Необхідно також продемонструвати вплив товарного знака. У ст. 49 Закону про товарні знаки зазначено: якщо зареєстрований товарний знак не досяг певного рівня впливу через три роки, його не варто захищати. Обґрунтування виключення передбачено в ст. 59.3 Закону про товарні знаки (першому користувачу товарного знака дозволено продовжувати робити це в межах одного і того ж діапазону використання). Рівень необхідного впливу варіюється залежно від обставин, що розглядаються в кожній зі статей Закону. Необхідний рівень впливу також залежить від інших критеріїв, таких, як рівень подібності та рівень добросовісності чи недобросовісності відповідача. Нове формулювання ст. 6 Закону, яка також стосується терміна "вплив" (відповідного знака), має об'єднувати аргументацію суджень, які, як очікується, будуть гнучкими і відкритими, а також враховують усі обставини справи.

Посилення нагляду та інспекції. Оновлений Закон представив три нові заходи розслідування в ст. 13, тобто входження в експлуатаційне приміщення для перевірки, запечатування та затримання майна, пов'язаного з недобросовісною конкуренцією, а також розслідування банківського рахунку підозрюваного ділового оператора. Органи нагляду і контролю мають більше можливостей для розслідування недобросовісної конкуренції. Окрім того, Закон забезпечує зобов'язання про співпрацю, що

подано у ст. 28. Установи чи особи, які відмовляються від співпраці або від розслідування, підпадають під адміністративні санкції, що накладаються органами нагляду та інспекції, і можуть бути предметом публічного адміністративного покарання, введеного органами державної безпеки.

Тлумачення ВНС щодо застосування Закону. ВНС Китаю опублікував Інтерпретацію (“Тлумачення”) з низки питань щодо застосування Закону КНР про боротьбу з недобросовісною конкуренцією (“AUCI”), що набула чинності 20 березня 2022 року. Документ складається з 29 пунктів і на основі переглянутої версії Закону уточнює та роз’яснює питання, що пов’язані з загальними положеннями, діловою етикою, плутаниною через імітацію, неправдивою рекламою, недобросовісною конкуренцією через інтернет та за межами Китаю тощо. У ньому пояснюється, що загальні положення Закону застосовуються лише якщо положення законів про ІВ та окремі положення Закону не застосовуються. Зокрема у випадках, коли застосовні положення Глави II Закону або положення Патентного закону, Закону про товарні знаки та Закону про авторське право, загальні положення Закону не застосовуються. В Інтерпретації пояснюється, що ділова етика, згадана в Законі, має стосуватися стандартів, які зазвичай дотримуються та визнаються в конкретних сферах бізнесу. Так, суд має судити про те, що таке ділова етика відповідно до Закону, з урахуванням конкретних обставин справи та всебічного розгляду таких факторів, як галузеві правила чи ділова практика, суб’єктивний стан підприємств, готовність вибору для контрагента правочинів, вплив на права та інтереси споживачів, порядок ринкової конкуренції та суспільні інтереси тощо. Для того, щоб знак вважався таким, що має “певний вплив”, як зазначено в Законі, необхідними є два основні елементи, а саме: певна поінформованість про ринок і будь-яка відмінна характеристика, яка відрізняє джерело товару, що несе цей знак. У документі також вказується, що навіть якщо у знака відсутні відмінні характеристики, він все одно може вважатися таким, що має “певний вплив”, якщо в результаті використання він набув помітних характеристик і певної ринкової репутації. Принципи та методи, що використовуються під час оцінки ідентичності або подібності товарних знаків між собою, повинні також застосовуватися під час оцінки знаків із певним впливом. Інтерпретація роз’яснила стандарти оцінки знака з “певним впливом”. Позивачі в спорах, що виникають через хибну рекламу чи наклеп, можуть вимагати відшкодування лише в разі, якщо вони зазнали

збитків, спричинених такою хибною рекламою чи наклепом. Передбачене Законом відшкодування збитків має застосовуватися в разі, якщо складно оцінити розмір шкоди. Документ визначає два типи недобросовісної конкуренції через інтернет, а саме: 1) вставку посилання або примусове перенаправлення URL-адреси на інтернет-продукт чи послугу, які законно надані іншому суб’єкту підприємницької діяльності, без згоди інших осіб і користувачів, а також 2) зловмисне втручання в роботу мережі або її руйнування, порушення продукту чи послуги, які законно надаються іншими особами, шляхом введення в оману, обману або примусу користувачів змінювати, закривати чи вивантажувати їх без явного повідомлення та згоди користувачів. Число ситуацій, які перераховані в Інтерпретації щодо цього, відносно обмежене з метою не здійснювати надто значного негативного впливу на ринкову конкуренцію та технологічні інновації. У документі пояснюється, що у випадках, коли недобросовісна конкуренція має місце за межами Китаю, але результат цього порушення виникає на території Китаю, юрисдикцію має суд того місця, де результат порушення виникає в Китаї. Це забезпечує для китайських правовласників сприятливі можливості щодо захисту своїх прав від порушень. Загалом Інтерпретація роз’яснює багато правил розгляду спорів щодо недобросовісної конкуренції та відповідає на поточні проблеми ринку.

Захист від недобросовісної конкуренції в судовому порядку. Як зазначав відомий китайський учений у галузі ІВ, професор Чженг Ченгсі (Zheng Chengsi): *“Якщо ми порівнюємо патентне право, Закон про товарні знаки, Закон про авторське право та інші конкретні закони про інтелектуальну власність з айсбергами, то Закон про боротьбу з недобросовісною конкуренцією варто сприймати як океан, на якому плавають ці айсберги”* [цит. 11]. Ця теза свідчить про важливість місця, яке посідає Закон про боротьбу з недобросовісною конкуренцією в загальній системі законодавства з ІВ. Згідно з чинною судовою практикою в Китаї, суперечки щодо недобросовісної конкуренції належать до однієї категорії зі спорами, що виникають із прав ІВ. ВНС Китаю 14 вересня 2023 р. оприлюднив Типові справи народних судів щодо недобросовісної конкуренції на 2023 рік. Наведемо переклад резюме деяких справ, пов’язаних з ІВ [12]. **Справа щодо суперечок про підробку та плутанину “Siemens” — визначення підробки та плутанини** [12]. Основні факти. Товарний знак “Siemens”, затверджений і зареєстрований щодо пральних машин, є виключним правом акціонерної компанії Siemens

(далі — Siemens AG) та корпорації Siemens (China) Co., Ltd. (далі — Siemens China Company). Він має високу репутацію внаслідок тривалого використання. Певний вплив також мала назва “Siemens” компаній Siemens AG та Siemens China AG. Ningbo Qishuai Electric Appliances Co., Ltd. (далі — Qishuai Company) використовувала логотип “Shanghai Siemens Electric Appliances Co., Ltd.” у виробництві та продажі пральних машин, упаковці продукції та у відповідній рекламній діяльності, тоді як одноосібне підприємство Kunshan Xinweichuang Electric Appliances Co., Ltd. (далі — Xinweichuang Company) продавало вищезгадану продукцію, імовірно порушуючи права ІВ. Корпорація Siemens AG та корпорація Siemens China Company подали позов на тій підставі, що вищевказані дії компаній Qishuai Company та Xinweichuang Company порушили їхнє виключне право на використання зареєстрованих товарних знаків, здійснюючи недобросовісну конкуренцію, і вимагали компенсацію в розмірі 100 млн юанів за економічні втрати та 163 тис. юанів — за розумні витрати. ВНС провінції Цзянсу ухвалив у ході судового розгляду першої інстанції, що дії компаній Qishuai Company і Xinweichuang Company є порушенням прав на товарний знак і недобросовісною конкуренцією, а також повністю підтримав позови Siemens AG і Siemens China Company щодо компенсації. Компанія Qishuai Company подала апеляцію. Після слухання в другій інстанції ВНС ухвалив, що використання товарних знаків компанією Qishuai Company компанії Shanghai Siemens Electric Appliance Co., Ltd. на пральних машинах, пакуванні товарів та в рекламній діяльності є порушенням прав Siemens та недобросовісною конкуренцією, як це передбачено п. 2 та 4 ст. 6 Закону. Враховуючи, що компанія Qishuai Company відмовилася надати фінансові матеріали, що пов’язані з порушенням у ході судового розгляду, суд першої інстанції не мав права прийняти інформацію, висвітлену в ЗМІ як основу для розрахунку загальної суми продажів і розрахувати частку суми продажів за ймовірно контрафактну продукцію з розрахунку 15 %, а потім визначити суму збитків. Хоча наявні докази не могли довести прибуток від порушення та збитки від порушення, їх було достатньо, щоб визначити, що вигоди компанії Qishuai Company від виробництва та продажу згаданої продукції, що порушує права ІВ, явно перевищували встановлену законом максимальну суму компенсації, як це зазначено у п. 4 ст. 17 Закону. З урахуванням, що назви підприємств Siemens мають відносно високу популярність, компанія Qishuai Company мала очевидний суб’єктивний злий

намір, масштаб порушення, тривалість порушення, а з урахуванням розміру прибутку від пральних машин та інших факторів розмір компенсації, визначений Судом першої інстанції, не був неправомірним. Після винесення ВНС рішення другої інстанції апеляцію було відхилено, а первісне рішення залишено чинним. Цей приклад є типовим випадком боротьби з підробками та введенням в оману споживачів. Суд встановив, що використання знака, ідентичного або подібного до фірмового найменування, та зареєстрованого товарного знака найменування підприємства з певним рівнем впливу як фірмового найменування та господарських операцій, що здійснюються підприємством, є актом недобросовісної конкуренції, як це передбачено ст. 6 Закону. З урахуванням того, що наявні докази не можуть довести прибуток від порушення та конкретний розмір фактичних збитків, народний суд уточнив міркування щодо визначення розміру компенсації. Рішення в цій справі має зразкове значення для встановлення плутанини, розрахунку розміру компенсації та інших питань застосування Закону. **Суперечка про порушення прав на комерційну таємницю “системи загального рідинного фотостимульованого хемілюмінесцентного аналізу” — визначення технічної схеми, що становить комерційну таємницю** [12]. Основні факти. Компанія Kemei Boyang Diagnostic Technology (Shanghai) Co., Ltd. (далі — Boyang Company) була правовласником комерційної таємниці “системи загального рідинного фотостимульованого хемілюмінесцентного аналізу”. Чен, колишній співробітник компанії Boyang Company, залишивши свою посаду, приєднався до Chengdu Aixing Biological Technology Co., Ltd. (далі — Aixing Company) і розкрив вищезгадану комерційну таємницю компанії Aixing Company, яка потім використовувала вищезгадану комерційну таємницю, секрети виробництва та здійснювала продаж наборів для діагностики *in vitro*. Boyang Company порушила позов на тій підставі, що вищевказані дії компанії Cheng and Aixing Company є порушеннями їхніх прав та інтересів щодо комерційної таємниці. У ході судового розгляду першої інстанції Шанхайський суд з ІВ зобов’язав Cheng and Aixing Company припинити посягання на комерційну таємницю та спільно компенсувати компанії Boyang 1 млн юанів за її економічні втрати та 300 тис. юанів за розумні витрати на захист прав. Компанія Cheng and Aixing Company подала апеляцію. У другій інстанції ВНС ухвалив, що комерційна таємниця зазвичай міститься в таких технічних матеріалах, як креслення, технічні правила, стандарти якості, інструкції з експлуатації та

експериментальні дані, а власники комерційної таємниці доводять існування та зміст технічної таємниці, і зазвичай узагальнюють та вилучають інформацію про комерційну таємницю, що підлягає захисту, на основі документів, що становлять комерційну таємницю. Причому комерційна таємниця може являти собою або повні технічні плани, або частину технічної інформації, що становить технічні плани. У разі узагальнення або виділення секретної інформації з документації, такої, як її технічні матеріали, власникам має бути дозволено поєднувати свою конфіденційну інформацію з рівнем техніки та загальновідомими знаннями для формування повного технічного рішення для захисту. Технічні рішення, обґрунтовано витягнуті власником із таких технічних документів, як технічні процедури, стандарти контролю якості тощо, які не відомі широкому загалу, можуть охоронятися як комерційна таємниця, доки вони не є широко відомими і не можуть бути легко отримані широкою публікою. Компанія Boyang Company заявила, що вісім повних технічних планів мають бути захищені як комерційна таємниця. Під час перевірки значення складових дрібних частинок, розмір частинок та інша технічна інформація в технічній документації мають відповідні записи. Об'єднавши наявні технології та загальні знання у цій галузі, компанія Boyang Company могла б розумно узагальнити й отримати вищезгадані технічні рішення та захистити їх як комерційну таємницю. ВНС, як суд другої інстанції, відхилив апеляцію та залишив у силі початкове рішення. Цей приклад є типовим випадком запобігання незаконному присвоєнню комерційної таємниці. Під час розгляду справи про зазіхання на комерційну таємницю варто враховувати, що комерційна таємниця невідома громадськості. Це робить проблему з'ясування змісту комерційної таємниці складною проблемою судової практики. У цьому випадку народний суд зазначив, що технічні рішення, які становлять комерційну таємницю, на які претендують правовласники, можуть бути технічними рішеннями, розумно узагальненими та вилученими на основі технічної інформації, зафіксованої в різних технічних документах та невідомі громадськості. Наведене рішення може бути зразком для розумного розподілу тягаря доведення в справі про посягання на комерційну таємницю та ефективного посилення судового захисту законних прав та інтересів власників комерційної таємниці. **Рекордний вердикт у справі про комерційну таємницю.** Нещодавно ВНС Китаю ухвалив **найбільший у країні вердикт про незаконне присвоєння комерційної таємниці.** Компанія Sennics Chemical Technology здобула

перемогу **з присудженням 22 млн фунтів стерлінгів** проти ChenXX та Yuncheng Jinteng Chemical Technology [13]. ВНС Китаю підтвердив те, що було названо найбільшим на сьогодні китайським вердиктом про незаконне присвоєння комерційної таємниці. Рішення суду було винесено на користь Sennics Chemical Technology, присудивши їм 201,54 млн юанів (приблизно 28 млн дол. США) проти ChenXX та Yuncheng Jinteng Chemical Technology. Справа стосувалася незаконного присвоєння двох технологій: “синтез нітробензойної базової технології RT” та “використання бази RT для виробництва антивікового агента для гуми 4020”. Спочатку вони були розроблені компанією Shandong Sennics Chemical, потім технологію було передано компанії Sennics, яка продовжувала її вдосконалювати. У період із 2007 до 2012 рр. Чень у співпраці з компанією Xiangyu, імовірно, незаконно придбав комерційні секрети у Sennics і використав їх для створення нової виробничої лінії. І Ченя, і компанію Xiangyu було засуджено в кримінальних справах. Проте навіть після винесення обвинувального вироку порушення, як стверджується, компанія Xiangyu продовжувала виробляти контрафактну продукцію, використовуючи виробничі лінії, що оспорюються. У 2017 р. Чень заснував нову компанію Jinteng Company, а її філія в Лінї продовжувала використовувати комерційну таємницю для виробництва контрафактної продукції на фабриці компанії Xiangyu. Суд визнав Ченя та компанію Jinteng Company солідарними відповідачами за порушення. У звіті про оцінку було зазначено, що ринкова вартість комерційної таємниці Sennics на 21 квітня 2012 р. становила 201,54 млн юанів. Як здійснювався розрахунок? Компанія Sennics представила докази, які свідчать про те, що прибуток від бізнесу Xiangyu перевищив 2,7 млрд юанів за чотири роки, а середньорічний прибуток від продажів перевищив 680 млн юанів. Оскільки порушення відбувалося впродовж більш як восьми років, суд дійшов висновку, що прибуток, отриманий Ченем і Цзіньтеном від використання комерційної таємниці, перевищив заявлені Sennics 201,54 млн юанів. У результаті ВНС залишив чинним рішення про виплату 201,54 млн юанів. Рішення у справі було прийнято 27 грудня 2023 р. та опубліковано 17 січня 2024 р. [14].

Оновлення Закону про боротьбу з недобросовісною конкуренцією [15; 16]. Державна адміністрація з регулювання ринку 22 листопада 2022 р. опублікувала проект поправок до Закону КНР щодо боротьби з недобросовісною конкуренцією для отримання громадської думки. З огляду на динамічні економічні зміни останніх

років, у країні з'явилося декілька нових конкурентних практик, тому ринок вважається владою несправедливим. До проекту документа пропонується додати додаткові положення для врегулювання наявної недобросовісної конкуренції, а також посилити юридичну відповідальність порушників. Наведемо деякі ключові моменти законопроекту.

1. Загальні положення. Ст. 2 законопроекту пропонує врегулювання наявної недобросовісної конкуренції, включаючи деякі нові види, а також посилити юридичну відповідальність недобросовісних конкурентів. Нещодавно додана ст. 4 ставить цифрову економіку під чітку сферу дії Закону, передбачаючи, що оператори не повинні використовувати дані та алгоритми, технології, переваги капіталу, правила платформи тощо для участі в недобросовісній конкуренції.

2. Додаткові положення до форм існуючої недобросовісної конкуренції. Проект включає додаткові положення, що стосуються практик, хибного просування по службі та використання технологій для впливу на чесну конкуренцію. У ст. 7 як новий тип практики, що вводить в оману, додано використання без дозволу логотипа компанії іншого оператора, який може вплинути на пошук за ключовими словами і ввести в оману відповідну громадськість. У ст. 9, що стосується помилкового просування, сфера комерційного просування для цієї мети чітко визначена і включає демонстрацію, опис, пояснення, просування або текстове маркування товарів через комерційні приміщення, виставкову діяльність, вебсайти, ЗМІ, телефон, листівки тощо, що не є рекламою. У ст. 16 встановлення посилань на власні товари або послуги за допомогою асоціації ключових слів, варіантів хибних операцій або іншим чином для залучення трафіку на власний вебсайт оператора, а також перехоплення, захисту вмісту чи сторінок товарів або послуг, які законно надають інші оператори, без поважних причин можуть вважатися недобросовісною конкурентною практикою з використанням технологічних методів.

3. Нові види недобросовісної конкуренції. А) Зловживання домінуючим положенням. Ст. 13 проекту передбачає, що будь-який оператор, що займає відносно домінуюче становище, не повинен без поважної причини вчиняти будь-які дії щодо введення необґрунтованих обмежень або додаткових необґрунтованих умов щодо господарської діяльності свого контрагента за угодою, що може вплинути на добросовісні правочини та порушити чесний конкурентний порядок на ринку. Перераховано шість видів конкретних практик, зокрема примус контрагента за угодою до підписання ексклюзивної угоди

та пов'язані продажі. Термін “щодо домінуючого положення” охоплює переваги оператора в технології, капіталі, кількості користувачів, впливі на галузь та інших аспекті, а також залежність інших операторів від такого оператора в транзакціях. **Б) Шкідливі транзакції.** Додана ст. 14 регулює зловмисні транзакції, у яких перелічені три конкретні дії, що перешкоджають або порушують нормальну роботу інших операторів, зокрема: навмисне проведення великомасштабних або високочастотних транзакцій із метою перешкоджати нормальній роботі інших операторів, зловмисне замовлення великої кількості товарів за короткий період без оплати та повернення товару чи відмови прийняти товар після зловмисної оптової закупівлі. Це особлива проблема в онлайн-торгівлі. **В) Неправомірне отримання та використання бізнес-даних інших операторів.** Ст. 18 проекту передбачає чотири типи неправомірного отримання та використання комерційних даних інших операторів, які обмежують законні права та інтереси інших операторів і споживачів та підривають порядок добросовісної конкуренції на ринку. Термін “бізнес-дані” для цієї мети визначається як дані, законно зібрані операторами, які мають комерційну цінність і для яких було вжито відповідних заходів технічного управління. **Д) Недобросовісна конкурентна практика в цифровій економіці.** Передбачено три нові статті щодо практики недобросовісної конкуренції в цифровій економіці. Ст. 15 передбачає, що жоден оператор не має права використовувати дані та алгоритми, технології, правила платформи тощо для порушення справедливого конкурентного порядку на ринку, впливаючи на вибір користувачів, або іншим чином. Ст. 17 говорить, що жоден оператор не має права використовувати технічні засоби, правила платформи тощо для неправомірного виключення чи утруднення доступу та операцій із товарами або послугами, що надаються іншими операторами, порушуючи галузеву практику або технічні специфікації, тим самим порушуючи справедливий конкурентний порядок ринку. Ст. 19 передбачає, що жоден оператор не має використовувати алгоритми для реалізації необґрунтованого диференційованого режиму або необґрунтованого обмеження для контрагентів по угоді з погляду умов угоди шляхом аналізу переваг користувача, зривок транзакцій та інших характеристик, що завдає шкоди законним правам та інтересам споживачів або інших операторів і суспільним інтересам, а також підриває справедливий конкурентний порядок на ринку. Ці положення переважно торкаються проблем недобросовісної практики, такої, як вибір “або-або” на платформах

е-комерції та дискримінації в галузі великих даних, що виникли останніми роками, які завдають шкоди конкуренції та клієнтам.

4. Коригування юридичної відповідальності недобросовісних конкурентів. За кожну незаконну дію передбачено конкретну відповідальність відповідно до законопроекту. Загалом штрафи, що накладаються за незаконні дії, становлять від 100 тис. до 500 млн юанів. За зловживання щодо домінуючого становища, неправомірне отримання та використання бізнес-даних інших операторів, а також за використання методів недобросовісної конкуренції в цифровій економіці, таких, як використання технологічних методів, в особливо серйозних обставинах, відділ нагляду та перевірки народного уряду на провінційному рівні або вище, може накласти на оператора штраф у розмірі не менше 1 %, але не більше ніж 5 % від його доходу від продажів за попередній рік, а також може наказати йому призупинити діяльність і відкликати відповідний дозвіл або ліцензію на ведення бізнесу; якщо ж законний представник, головна відповідальна особа та особи, які несуть пряму відповідальність оператора, несуть особисту відповідальність за недобросовісну конкуренцію, то накладається штраф у розмірі від 100 тис. до 1 млн юанів. Ст. 41 проекту запроваджує положення про розрахунки між операторами. Коли оператора підозрюють в порушенні положень закону, і відповідні оператори досягли угоди про прийняття на себе цивільної відповідальності, або народний суд виніс рішення про цивільну відповідальність і практика операторів не завдає шкоди справедливому конкурентному порядку та громадським інтересам, то жодного розслідування не може проводитися; розслідування може бути припинено, якщо воно вже проводилося, а оператора може бути звільнено від покарання, якщо розслідування завершено. Таким чином, очікується, що до чинного Закону буде внесено значні зміни.

Захист від недобросовісної конкуренції в Україні. Чинний Закон України “Про захист від недобросовісної конкуренції” від 7 червня 1996 р. № 236/96-ВР не переглядався з 2019 року. Його положення вже давно не відповідають вимогам цифрової економіки, зокрема щодо протидії порушенням у інтернет-мережі. Згідно зі Звітом Антимонопольного комітету України (АМКУ) за 2023 р. найпоширенішими порушеннями у сфері захисту від недобросовісної конкуренції, за які Комітетом накладено штрафи, були порушення, передбачені ст. 4 (9 справ, 21 %) і ст. 15-1 (34 справи, 79 %) вищезгаданого Закону, у вигляді неправомірного використання позначень і поширення інфор-

мації, що вводить в оману. Загалом у звітному періоді було виявлено та або припинено лише 43 порушення у вигляді недобросовісної конкуренції, з яких: 22 — шляхом прийняття рішення, 21 — шляхом виконання рекомендацій [17, с. 62]. Це надзвичайно мало, на порядок менше ніж припинено органами АМКУ у 2011 році. Тоді органами АМКУ було припинено 451 порушення Закону. Із них 246 порушень, стосовно яких Комітетом прийнято рішення щодо притягнення правопорушників до відповідальності, а також 205 припинено відповідно до наданих органами АМКУ обов’язкових для розгляду рекомендацій [18, с. 193]. Повністю поділяємо думку експертів (першої заступниці) голови Антимонопольного комітету України, д-р екон. наук З. М. Борисенко, стосовно того, що “...статистика виявлених і припинених Комітетом порушень просто вражає їх нечисельністю... Урегулювання проблем недобросовісної конкуренції можна вважати вузьким місцем не лише в роботі Комітету, а й держави загалом” [19, с. 596–597].

ВИСНОВКИ

Новий Закон КНР про боротьбу з недобросовісною конкуренцією забезпечує додатковий захист прав ІВ, його можна застосовувати проти зловживання правами ІВ. Введено значні зміни: перегляд визначень і сфер діяльності недобросовісної конкуренції, роз’яснення правових наслідків, збільшення штрафів, посилення наглядових та інспекційних заходів. Державна адміністрація Китаю з регулювання ринку (SAMR) 22 листопада 2022 р. опублікувала проект нових поправок до цього Закону (the Draft) to the Anti-Unfair Competition Law (AUCI) [16]. Він запроваджує заходи, що спрямовані проти широкого спектра недобросовісної конкуренції. Ці заходи охоплюють: поліпшення добросовісної конкуренції в цифровій економіці; заборону зловмисної торгівлі; розширення відповідальності для осіб, які сприяють плутанині; заборони на хибну рекламу; сприяння створенню інтегрованої системи захисту комерційної таємниці; заборону на діяльність компаній із “відносно вигідною позицією” від зловживання своїм ринковим становищем, оновлення масштабів комерційного підкупу та коригування (а в деяких випадках і збільшення) юридичної відповідальності порушників. Законопроект додає нові види адміністративних покарань і значно збільшує адміністративні штрафи, розширюючи правозастосовні повноваження адміністративних органів. Встановлена Законом межа адміністративних штрафів зазвичай збільшується до 5 млн юанів (728 725 дол. США), зокрема за зловмисну торговельну діяльність. Окрім того,

у разі серйозної недобросовісної конкуренції в інтернеті допускається накладення адміністративних штрафів у розмірі від 1 до 5 % річного доходу. Бізнес-операторам може бути наказано припинити ділові операції, ліцензії та дозволи можуть бути відкликані, а також можуть бути накладені особисті зобов'язання. Законопроект розширює сферу застосування штрафних санкцій щодо будь-якої поведінки, пов'язаної з недобросовісною конкуренцією, суттєво збільшуючи також вагу громадянської відповідальності. До внесення поправок відшкодування шкоди, яка в п'ять разів перевищує фактичні збитки позивача чи незаконний прибуток порушника, могло бути відшкодовано лише у випадку поведінки або порушення комерційної таємниці, що вводить в оману. Насамкінець варто зазначити, що законопроект має намір розширити і прояснити численні випадки недобросовісної конкуренції в цифровій економіці, підкреслити пильну увагу до дій, пов'язаних з інтернетом, а також посилити як цивільну, так і адміністративну відповідальність. Нагадаємо, що останні зміни до Закону України "Про захист від недобросовісної конкуренції" вносилися ще у 2019 році. Його положення вже давно не відповідають вимогам цифрової економіки. Тому вивчення та застосування досвіду правового регулювання захисту від недобросовісної конкуренції та правозастосовної практики Китаю в цій сфері буде корисним для законодавців, адміністративних і судових органів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Kashyap P.* A Brief Study of The China's Weak Intellectual Property Regime [Electronic resource] / P. Kashyap // GPF. — August 3, 2023. — Access mode: <https://www.globalpatentfiling.com/blog/A-Brief-Study-Of-The-China-s-Weak-Intellectual-Property-Regime>.
2. *Андрощук Г. О.* Недобросовісність заявників торгових марок: аналіз зарубіжної та вітчизняної законодавчої і правозастосовної практики [Електронний ресурс] / Г. О. Андрощук // Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. — 2020. — № 5. — С. 24–42. — Режим доступу: [https://library.maup.com.ua/Naukovi_vydannya/Expert/Expert_5\(11\)_2020.pdf](https://library.maup.com.ua/Naukovi_vydannya/Expert/Expert_5(11)_2020.pdf).
3. *Андрощук Г. О.* Протидія недобросовісним реєстраціям і використанню засобів індивідуалізації в умовах цифрової трансформації / Г. О. Андрощук // Теорія і практика інтелектуальної власності. — 2021. — № 1. — С. 48–67.
4. *Андрощук Г. О.* Комерційна таємниця як фактор забезпечення національної економічної безпеки: практика Китаю (частина 1) / Г. О. Андрощук // Наука, технології, інновації. — 2022. — № 2 (22). — С. 10–21. DOI: <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2022-2-02>.
5. *Андрощук Г. О.* Інтелектуальна власність як фактор забезпечення національної економічної безпеки Китаю / Г. О. Андрощук // Китайська цивілізація: традиції та сучасність: матеріали XVI Міжнар. наук. конф. (30 листоп. 2022 р.). — Львів; Торунь: Liha-Pres, 2022. — С. 170–176. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-284-8-42>.
6. China: copyingclothing style may constitute unfair competition [Electronic resource] // Marks & Clerk. — 31 March, 2023. — Access mode: <https://www.marks-clerk.com/insights/articles/china-copying-clothing-style-may-constitute-unfair-competition/>.
7. *Андрощук Г. О.* Конкурентне право: захист від недобросовісної конкуренції: наук.-практ. вид. / Г.О. Андрощук, С.В. Шкляр; НДІ інтелект. власності Нац. акад. прав. наук України, Всеукр. громад. орг. "Асоц. протидії недобросовіс. Конкуренції". — Київ: Юstinian, 2012. — 472 с.
8. *Zhang B.* HowtheAnti-Unfair Competition Law will protect IP rights in China competition [Electronic resource] / B. Zhang, L. Fu // ManagingIP. — April 14, 2021. — Access mode: <https://www.managingip.com/article/2a5cypwq2c8uoxdfz8veo/how-the-anti-unfair-competition-law-will-protect-ip-rights-in-china>.
9. The Regulations on Prohibiting the Abuse of Intellectual Property Rights to Exclude and Restrict Competition shall come into effect from August 1, 2023! [Electronic resource] // LEXOLOGY. — August 10, 2023. — Access mode: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=07f26366-30c1-4bcf-b81a-f06e5ad877a8>.
10. *Seto M.* Highlights of the PRC revised Anti-Unfair Competition Law and key points for foreign enterprises [Electronic resource] / M. Seto, C. Wang // Corporate Commercial Newsletter. — 2018. — Issue 7. — P. 3–6. — Access mode: <https://s3.amazonaws.com/documents.lexology.com/dddeda8b-0b21-4ced-8d7e-78642e589612.pdf>.
11. *Shu M.* The Flexible Judicial Practice of China Anti-Unfair Competition Law -- From IP Compliance Perspective [Electronic resource] / M. Shu // Linked In. — 23.08.2015. — Access mode: <https://www.linkedin.com/pulse/flexible-judicial-practice-china-anti-unfair-competition-michael-shu>.
12. *Wininger A.* China's Supreme People's Court Releases 2023 People's Courts Typical Anti-Monopoly and Anti-Unfair Competition Cases [Electronic resource] / A. Wininger // China IP Law Update. — 15.09.2023. — Access mode: <https://www.chinaiplawupdate.com/2023/09/chinas-supreme-peoples-court-releases-2023-peoples-courts-typical-anti-monopoly-and-anti-unfair-competition-cases/>.
13. China's Supreme People's Court delivers record-breaking verdict in trade secrets case [Electronic resource] // WIPR. — 31 January 2024. — Access mode: <https://www.worldipreview.com/chinas-supreme-peoples-court-delivers-record-breaking-verdict-in-trade-secrets-case>.
14. *Wininger A.* China's Supreme People's Court Upholds 201.54 Million RMB Trade Secret Verdict [Electronic resource] / A. Wininger // China IP Law Update. — 28.01.2024. — Access mode: <https://www.chinaiplawupdate.com/2024/01/chinas-supreme-peoples-court-upholds-201-54-million-rmb-trade-secret-verdict/>.
15. China tightens grip on unfair competition [Electronic resource] // WIPR. — 6 January 2024. — Access mode: <https://www.worldipreview.com/patent/china-beefs-up-unfair-competition-rules>.
16. *Guo B.* China Releases Draft Amendments to The Anti-Unfair Competition Law [Electronic resource] / B. Guo, B. Li // WHITE & CASE. — 30 January 2023. — Access mode: <https://www.whitecase>.

com/insight-alert/china-releases-draft-amendments-anti-unfair-competition-law.

17. Звіт Антимонопольного комітету за 2023 рік [Електронний ресурс]. — Київ, 2024. — 110 с. — Режим доступу: <https://amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/65f/986/107/65f98610791ef043066379.pdf>.
18. Борисенко З. М. Конкурентна політика держави : підручник / З. М. Борисенко. — Київ : Університет економіки та права КРОК, 2013. — 272 с.
19. Борисенко З. М. Основи конкурентної політики : підручник / З. М. Борисенко. — Київ : Таксон, 2004. — 704 с.

REFERENCES

1. Kashyap, P. (2023). A Brief Study Of The China's Weak Intellectual Property Regime. *GPF*. Retrieved from: <https://www.globalpatentfiling.com/blog/A-Brief-Study-Of-The-China-s-Weak-Intellectual-Property-Regime>.
2. Androshchuk, H. O. (2020). Nedobrosovisnist zaivnykiv torhovykh marok: analiz zarubizhnoi ta vitchyznianoї zakonodavchoї i pravozastosovnoi praktyky [Bad faith of trademark applicants: analysis of foreign and domestic legislative and law enforcement practice]. *Ekspert: paradyhmy yurydychnykh nauk i derzhavnoho upravlinnia* [Expert: paradigms of legal sciences and public administration]. 5, 24–42. Retrieved from: [https://library.maup.com.ua/Naukovi_vydannya/Expert/Expert_5\(11\)_2020.pdf](https://library.maup.com.ua/Naukovi_vydannya/Expert/Expert_5(11)_2020.pdf) [in Ukr.].
3. Androshchuk, H. O. (2021). Protydiia nedobrosovisnym reiestratsiiam i vykorystanniu zasobiv indyvidualizatsii v umovakh tsyfrovoi transformatsii [Combating fraudulent registrations and the use of personalization tools in the context of digital transformation]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti* [Theory and practice of intellectual property]. 1, 48–67. [in Ukr.].
4. Androshchuk, H. O. (2022). Komertsyina tayemnyt-sya yak faktor zabezpechennya natsionalnoyi ekonomichnoyi bezpeky: praktyka Kytayu (Chastyna 1) [Commercial secrecy as a factor in ensuring national economic security: the practice of China (Part 1)]. *Nauka, tekhnolohiyi, innovatsiyi* [Science, technology, innovation]. 2 (22), 10–21. DOI: <http://doi.org/10.35668/2520-6524-2022-2-02> [in Ukr.].
5. Androshchuk, H. O. (2022). Intelektualna vlasnist yak faktor zabezpechennia natsionalnoi ekonomichnoi bezpeky Kytaiu [Intellectual property as a factor in ensuring China's national economic security]. *Kytaiska tsyvilizatsiia: tradytsii ta suchasnist* [Chinese civilization: traditions and modernity: XVI International of science Conf.]. Lviv; Toruń. P. 170–176. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-284-8-42>. [in Ukr.].
6. China: copying clothing style may constitute unfair competition. Retrieved from: <https://www.markscerker.com/insights/articles/china-copying-clothing-style-may-constitute-unfair-competition/>.
7. Androshchuk, H. O., & Shklyar, S. V. (2012). Konkurentne pravo: zakhyst vid nedobrosovisnoyi konkurentsii [Competition law: protection against unfair competition]. Kyiv, 472 p. [in Ukr.].
8. Zhang, B., & Fu, L. (2021). How the Anti-Unfair Competition Law will protect IP rights in China. *Managing IP*. Retrieved from: <https://www.managingip.com/article/2a5cypwq2c8uoxdfz8veo/how-the-anti-unfair-competition-law-will-protect-ip-rights-in-china>.
9. (2023). The Regulations on Prohibiting the Abuse of Intellectual Property Rights to Exclude and Restrict Competition shall come into effect from August 1. Retrieved from: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=07f26366-30c1-4bcf-b81a-f06e5ad877a8>.
10. Highlights of the PRC revised Anti-Unfair Competition Law and key points for foreign enterprises. Retrieved from: <https://s3.amazonaws.com/documents.lexology.com/dddeda8b-0b21-4ced-8d7e-78642e589612.pdf>.
11. Shu, M. (2015). The Flexible Judicial Practice of China Anti-Unfair Competition Law -- From IP Compliance Perspective. *Linked In*. Retrieved from: <https://www.linkedin.com/pulse/flexible-judicial-practice-china-anti-unfair-competition-michael-shu>.
12. Winger, A. (2023). China's Supreme People's Court Releases 2023 People's Courts Typical Anti-Monopoly and Anti-Unfair Competition Cases. *China IP Law Update*. Retrieved from: <https://www.chinaiplawupdate.com/2023/09/chinas-supreme-peoples-court-releases-2023-peoples-courts-typical-anti-monopoly-and-anti-unfair-competition-cases/>.
13. (2024). China's Supreme People's Court delivers record-breaking verdict in trade secrets case. *WIPR*. Retrieved from: <https://www.worldipreview.com/chinas-supreme-peoples-court-delivers-record-breaking-verdict-in-trade-secrets-case>.
14. Aaron, R. (2024). Winger China's Supreme People's Court Upholds 201.54 Million RMB. Trade Secret Verdict. *China IP Law Update*. Retrieved from: <https://www.chinaiplawupdate.com/2024/01/chinas-supreme-peoples-court-upholds-201-54-million-rmb-trade-secret-verdict/>.
15. (2024). China tightens grip on unfair competition. *WIPR*. Retrieved from: <https://www.worldipreview.com/patent/china-beefs-up-unfair-competition-rules>.
16. Guo, B., & Li, B. (2023). China Releases Draft Amendments to The Anti-Unfair Competition Law. *WHITE & CASE*. Retrieved from: <https://www.whitecase.com/insight-alert/china-releases-draft-amendments-anti-unfair-competition-law>.
17. (2024). Zvit Antymonopolnoho komitetu za 2023 rik [Report of the Antimonopoly Committee for 2023]. Kyiv, 110 p. Retrieved from: <https://amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/65f/986/107/65f98610791ef043066379.pdf> [in Ukr.].
18. Borysenko, Z. M. (2013). Konkurentna polityka derzhavy [State competitive policy]. Kyiv, 272 p. [in Ukr.].
19. Borysenko, Z. M. (2004). Osnovy konkurentnoyi polityky [Basics of competition policy]. Kyiv, 704 p. [in Ukr.].

H. O. ANDROSHCHUK, PhD in Economics, Associate Professor, Chief Researcher

REVIEW OF CHINA'S UNFAIR COMPETITION LAW: IMPACT ON INTELLECTUAL PROPERTY

Abstract. *The article examines the economic and legal problems of Chinese legislation on combating unfair competition, in particular, recent changes in the context of the impact on intellectual property (IP), abuse of IP rights in the digital economy. Law enforcement practice, protection against unfair competition in court proceedings, issues of investigation of cases and responsibility for violations are analyzed. Since the entry into force of the Anti-Unfair Competition Law 30 years ago, 757,000 cases of unfair competition have been investigated, fines paid or money confiscated amounting to 12,88 billion yuan (about 1,8 billion USD). This indicates a significant economic impact of competition legislation. The Supreme People's Court of China has issued an Interpretation on the Application of the PRC Anti-Unfair Competition Law. The document clarifies issues related to general provisions, business ethics, confusion through imitation, false advertising, and unfair competition over the Internet and outside China. It explains that the general provisions of the Act apply only if the provisions of IP laws and specific provisions of the Act do not apply. The document defines two types of unfair competition through the Internet, namely: 1) insertion of a link or forced redirection of a URL to an Internet product or service that is legally provided to another business entity, without the consent of other persons and users, and 2) maliciously interfering with or disrupting a network, disrupting a product or service that is lawfully provided by others by misleading, deceiving, or forcing users to modify, close, or unload them without express notice and consent of users. In cases where the unfair competition takes place outside of China, but the result of the violation occurs in its territory, the court of the place where the result of the violation occurs in China shall have jurisdiction. This provides Chinese rights holders with favorable opportunities to protect their rights. Draft amendments to the Law on Combating Unfair Competition were considered. It is concluded that the study and application of the experience of China's regulation of protection against unfair competition will be useful for legislators, administrative and judicial bodies of Ukraine.*

Keywords: *intellectual property, unfair competition, legislation, legal regulation, economic impact.*

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Андрощук Геннадій Олександрович — канд. екон. наук, доц., голов. н. с., Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правових наук України, вул. Казимира Малевича, 11, корп. 4, м. Київ, Україна, 03680; +38 (044) 200-08-76; genandro1@gmail.com; ORCID: 0000-0003-0781-9740

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Androshchuk H. O. — PhD in Economics, Associate Professor, Chief Researcher, Scientific Research Institute of Intellectual Property of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, 11, Kazymira Malevycha Str., building 4, Kyiv, Ukraine, 03680; +38 (044) 200-08-76; genandro1@gmail.com; ORCID: 0000-0003-0781-9740

